

Bölüm 1

BRONZ ÇAĞI (MÖ. 3100-1100) EGE HAVZASINDA GİRİT (MİNOS) İLE KYKLAD KÜLTÜRLERİNİN ETKİLEŞİMİ

Ahmet GÖZLÜ¹

GİRİŞ

Ege Dünyası, MÖ. 3100 yıllarında tarihöncesi çağlardan çıkmış ve “*Bronz Çağı*” olarak adlandırılan bir sürece girmiştir. MÖ. 1100 civarında tamamlanan ve sıklıkla Girit ve Yunanistan için geçerli olan bu süreç; Kyklad Adalarında daha önce MÖ. 1400’lerde son bulmuştur. Ege Dünyasında Bronz Çağı (MÖ. 3100-1100) denildiğinde Girit’te Minos Uygarlığı, adalarda ise Kyklad kültürü akla gelmektedir (Tekin, 2011). Yunanistan’ın siyasi sınırları içinde yer alan ve kutsal Delos Adası etrafını çevrelediği için Kyklades/Kyklad olarak adlandırılan bu adalar topluluğunda, çok sayıda ada bulunmaktadır. Kyklad Adalarında Bronz Çağında kendine özgü bir kültür ortaya çıkmış olup, bu adaların kültürü; sıklıkla Erken Bronz Çağına (MÖ. 3100-2100) tarihlenmekte ve bu dönem kendi arasında çeşitli kültür evrelerine ayrılmaktadır. Küçük topluluklar halinde yaşayan ve yaşamını sıklıkla balıkçılık, ticaret ve küçükbaş hayvancılık gibi geçim kaynakları ile sürdüren ada sakinleri, çanak-çömlek yapımında ve özellikle mermer idoller gibi sanatsal faaliyetlerde oldukça başarılıdırlar.

Minos uygarlığı ise, ilk sarayların görüldüğü, ülkenin monarşi tarafından yönetildiği, halkın sınıflı bir yapıya sahip olduğu, zanaatçılık, hayvancılık, tarım ve ticaret gibi mesleklerin temel uğraşlar olduğu ve duvar freskleri, çeşitli stilde çanak-çömlekler, heykeller gibi görkemli sanat eserlerinin ortaya çıktığı, Bronz Çağının Girit’te tezahür eden kültürüdür. Kyklad adalarındaki yerleşimlerin kıyılarda yer alması ve adaların ticaret için elverişli bir ortam sunması, farklı coğrafyalardan gelen tüccarların ve dolayısıyla da farklı kültürlerin bulunduğu ve sürekli bir değişim içinde olduğu bir mekân olmasını sağlamıştır. Coğrafi konumu itibarıyla Girit ile Yunanistan anakarası arasında bir köprü olan Kyklad Adaları, coğrafi konumun verdiği imkân dâhilinde, Bronz Çağı Ege Bölgesi’nin neredeyse bütün uygarlıklarıyla bir etkileşim içinde olmuştur. Her iki kültür kalıntılarından anlaşıldığı üzere; Minos ve Kykladlar arasında önemli bir ticari ilişki bulunmaktadır. Bu ticaretin ortaya çıkması, adaların jeolojik yapısı sonucu,

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Çankırı Karatekin Üniv. Edebiyat Fak. Tarih Böl. ahmetgozlu69@hotmail.com

KAYNAKLAR

1. Angelopoulou, A. (2008). *The Kastri Group: Evidence from Korfari ton Amygdalion (Panormos) Naxos, Dhaskalio Keros and Akrotiri Thera*. Edited by Neil Brodie & Jenny Doole & Giorgos Gavalas & Colin Renfrew, A colloquium on the prehistory of the Cyclades, USA: Oxbow Books.
2. Ashbacher, M. L. (2017). *Zoomorphic Representations in Early Cycladic Art: A Catalogue Reference List*. University Of Oklahoma, Master Of Thesis, Norman.
3. Barber, R. L. N. (1978). *The Cyclades in the Middle and Late Bronze Age*. Vol: 1, University of St Andrews, Doctoral Thesis.
4. Berg, I. (1999). The Southern Aegean System. *Journal of World - Systems Research*, Vol: V, No: 3, ss. 475-485.
5. Broodbank, C. (2000). *An Island Archaeology of the Early Cyclades*. USA: Cambridge University Press.
6. Coleman, J.E. (1985). Frying Pans of the Early Bronze Age Aegean. *American Journal of Archaeology*, Vol: 89, No: 2, ss. 191-219.
7. Davis, J.L. (1992). Review of Aegean Prehistory I: The Islands of the Aegean. *American Journal of Archaeology*, 96 (4), ss. 699-756.
8. Day, P. M. & Wilson, D. E. (2016). Dawn of the Amphora: The Emergence of Maritime Transport Jars in the Early Bronze Age Aegean. Stella Demesticha & A. Bernard Knapp Edited by, *Maritime Transport Containers in the Bronze Age –Iron Age Aegean and Eastern Meditterrenaed*, Published by Aströms förlag, Uppsala.
9. Diakov, V. & Kovalev, S. (2017). İlkçağ Tarihi: Ortadoęu, Uzakdoęu, Eski Yunan. Cilt 1, (Çev: Özdemir İnce), İstanbul: Yordam Kitap.
10. Economidou, V. (1993). *Cycladic Settlements in the Early Bronze Age And Their Aegean Context*. University College London, Doctoral Thesis, London.
11. Freely, J. (2006). *The Cyclades Discovering the Greek Islands of the Aegean*. I. B. Tauris & Co. Ltd Puplished, London.
12. Hekman, J. J. (2003). *The Early Bronze Age Cemetery at Chalandriani on Syros (Cyclades, Greece)*. University of Groningen, Doctoral Thesis, Assen.
13. Hendrix, E. (1997-1998). Painted Ladies Of The Early Bronze Age. *The Metropolitan Museum of Art Bulletin New Series*, 55 (3), ss. 4-15.
14. Herrero, B. L. (2009). The Minoan Fallacy: Cultural Diversity and Mortuary Behaviour on Crete at the Beginning of the Bronze Age. *Oxford Journal of Archaeology*, 28 (1), ss. 29-57.
15. Lord, M. (2008). *Greece: Insight Guides*. Singapore: APA Publications Part of te Langenscheidt Pupliching Group.
16. Mansel, A. M. (1999). *Ege ve Yunan Tarihi*. (7.Baskı), Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
17. Marinatos, S. (1971). *Some Words About the Legend of Atlantis*. Athens: University of Athens Puplished.
18. Mavridis, F. (2018). Cave Sanctuaries in the Bronze Age Cyclades? New Evidence from the **İsland** of Paros, Greece. *Antiquity Journal*, 92 (363), ss. 1-5.
19. Morgan, J. A. (2015). *Obsidian Source Selection in the Early Bronze Age Cyclades*. University of South Florida, Master of Thesis.
20. Morkot, R. (1996). *Historical Atlas of Ancient Greece*. New York: Penguin Books.
21. Moulton, C. (1998). *Ancient Greece and Rome: An Encyclopedia For Students*. Vol: 1, New York: Charles Scribner's Sons Puplished.

22. Papagiannopoulou, A. G. (1987). *The Influence Of Middle Minoan Pottery on the Cyclades*. A Thesis submitted to the University of London for the Degree of Doctor of Philosophy in Archaeology, Published by ProQuest.
23. Pomeroy, S. B. & Burstein, S. M. & Donlan, W. & Roberts, J. T. (2004). *A Brief History of Ancient Greece: Politics, Society and Culture*. New York: Oxford University Press.
24. Preziosi, P. G. (1987). *Drawing Book of Cycladic Art, Early Cycladic Art in North American Collections*. Publisher: Nicholas P. Goulandris Foundation, Virginia Museum of Fine Arts; First edition.
25. Renfrew, C. (2011). *The Emergence of Civilisation The Cyclades and the Aegean in the Third Millennium BC*. USA: Oxbow Books.
26. Renfrew, C. (2013). The Sanctuary at Keros: Questions of Materiality and Monumentality. *Journal of the British Academy*, Vol: 1, ss. 187-212.
27. Richter, G. (1984). *Yunan Sanatı*. (Çev: Beral Madra), İstanbul: Cem Yayınevi.
28. Rutishauser, B. (2012). *Athens and the Cyclades: Economic Strategies 540–314 BC*. USA: Oxford University Press.
29. Sack, D. (2005). *Encyclopedia of the Ancient Greek World*. Facts On File, New York: Inc Press.
30. Stylianos, A. (1991). *Minos Uygarlığı*. (Çev: Elif Tül Tulunay), İstanbul: Arkeoloji ve Sanat Yayınları.
31. Tambakopoulos, D. – Anna, Y. M. (2012). The Search For The Prehistoric Marble Sources in The Cyclades. (Edited by Gutiérrez Garcia & M. Pilar Lapuente Mercadal & Isabel Rodà de Llanza), *Interdisciplinary Studies on Ancient Stone, Proceedings of the IX Association for the Study of Marbles and other Stones in Antiquity (ASMOSIA) Conference*, Institut Català d'Arqueologia Clàssica, Tarragona, ss. 287-299.
32. Tekçam, T. (2007). *Arkeoloji Sözlüğü*. İstanbul: Alfa Yayınları.
33. Tekin, O. (2011). *Helen ve Roma Tarihi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını.
34. Tyler, A. A., (2012). *Cycladic Nippled Ewers of the Middle and Early Late Bronze Age: Their Symbolism and Function*. University of Oslo, Masters Thesis in Archaeology, Norveç.
35. Vavouranakis, G. (2011). Funerary Customs and Maritime Activity in Early Bronze Age Crete. Edited by Giorgos Vavouranakis, *The Seascape in Aegean Prehistory*. Athens: Aarhus University Press.
36. Votruba (Mangaloğlu), D. S. (2006). *MÖ. 2. Binde Batı Anadolu'nun Deniz Ticareti*. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yüksek Lisans Tezi), Ankara.
37. Wiener, M. H. (2013). Minding the Gap Gaps, Destructions, and Migrations in the Early Bronze Age Aegean: Causes and Consequences. *American Journal of Archaeology*, 117 (4), ss. 581-592.
38. Williams, F. (1993). *Ege Medeniyetleri Tarihi*. (Çev: M. Kalaycıoğlu), İstanbul: Düşünen Adam Yayınları.

Görseller için İlgili Web Siteleri

39. Figür 1: https://www.brown.edu/Departments/Joukowsky_Institute/courses/mediterraneanbronzeage/files/3368363.pdf. (Eriřim tarihi: 10.12.2018).
40. Harita 1: <https://mapofmap1.wordpress.com/2015/08/11/map-of-greek-islands>. (Eriřim tarihi: 12.12.2018).